

4/2024 | Policy Brief | Tietoa lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi

Rationaalisen lääkehoidon tutkimusverkosto

Lääkehoidot aiheuttavat pitkäaikaissairaille arjen taakkaa

H. Mikkola, M. Dimitrow, K. Hämeen-Anttila, E. Laukkanen, M. Airaksinen

Terveystieteiden ammattilaisten huomioitava lääkehoitoon liittyvä taakka

- Taakkaa aiheuttaneet tekijät liittyivät erityisesti lääkehoidon rutiineihin ja terveydenhuoltojärjestelmään.
- Erityisesti merkittävää taakkaa lääkehoidostaan kokevat potilaat tulisi tunnistaa terveydenhuollossa ja löytää tapoja vähentää heidän kuormitustaan hoidosta päätettäessä.
- Ymmärrys lääkehoitoihin liittyvästä taakasta auttaa terveydenhuollon ammattilaisia huomioimaan lääkehoitoihin sitoutumiseen vaikuttavia tekijöitä.

Lääkehoitoon liittyvä taakka voi heikentää potilaan sitoutumista hoitoonsa

Sairauden omahoito ja lääkehoidon toteuttaminen voivat aiheuttaa potilaalle taakkaa, joka voi heikentää tämän sitoutumista hoitoonsa. Lääkehoitoon liittyvä taakka on käsitteellistetty australialaistutkijoiden mallissa, joka kuvaa potilaan kokemusta elämästään lääkehoidon kanssa. Tutkimuksen tavoitteena oli testata mallin soveltuvuutta suomalaiseen kontekstiin sekä tutkia suomalaisten pitkäaikaissairaiden kokemaa lääkehoitoon liittyvää taakkaa.

Keskeiset tulokset

- Tutkimukseen osallistuneet pitkäaikaissairaat olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä lääkehoitoonsa, sillä he kokivat sen avulla voivansa elää lähes tavallista elämää.
- Lääkehoitoon liittyvää taakkaa aiheuttaneet tekijät liittyivät erityisesti lääkehoitorutiineihin eli siihen, miten lääkkeitä arjessa otetaan, sekä terveydenhuoltojärjestelmään. Lääkehoitorutiineissa taakkaa aiheuttavana tekijänä korostui tarve jatkuvalla ennakoinnille ja varautumiselle. Terveydenhuoltojärjestelmään liittyviä kuormitustekijöitä olivat puolestaan hoidon kustannukset, vaihteleva laatu ja pirstaleisuus.
- Tutkimuksessa tunnistettiin kaksi uutta lääkehoitoon liittyvän taakan osatekijää: lääkehoitoon liittyvä ympäristöahdistus ja lääkehoidon työelämää häiritsevä vaikutus.
- Tutkimuksemme osoittaa, että australialaistutkijoiden laajaan tutkimustietoon pohjautuva lääkehoidon taakkaa kuvaava malli on käyttökelpoinen myös Suomessa.

Aineisto ja menetelmät

Tutkimus toteutettiin laadullisena ryhmäkeskustelututkimuksena vuonna 2020. Ryhmäkeskusteluihin osallistui 14 pitkäaikaissairasta neljästä eri sairausryhmästä: astma, diabetes, sydänsairaus, suolistosairaus. Aineisto analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä.

Lisälukemista

Mikkola H, Dimitrow M, Hämeen-Anttila K, Laukkanen E, Airaksinen M: Understanding medication-related burden from patient perspectives: a qualitative study testing the applicability of the conceptual model among chronically ill outpatients in Finland. *BMJ Open* 2023;13:e077214. doi: 10.1136/bmjopen-2023-077214

Lisätietoja

Heidi Mikkola, tutkija, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ja väitöskirjatutkija, Itä-Suomen yliopisto, Terveystieteiden tiedekunta. Sähköposti: etunimi.sukunimi@uef.fi

Policy Brief on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluu tutkimusryhmälle. Ratti-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten Policy Briefien sisällöstä.